

WITT, OTTO

I de sväfvande trädgårdarne : af Otto Witt

Lundquist
1913

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
  - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
  - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
  - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

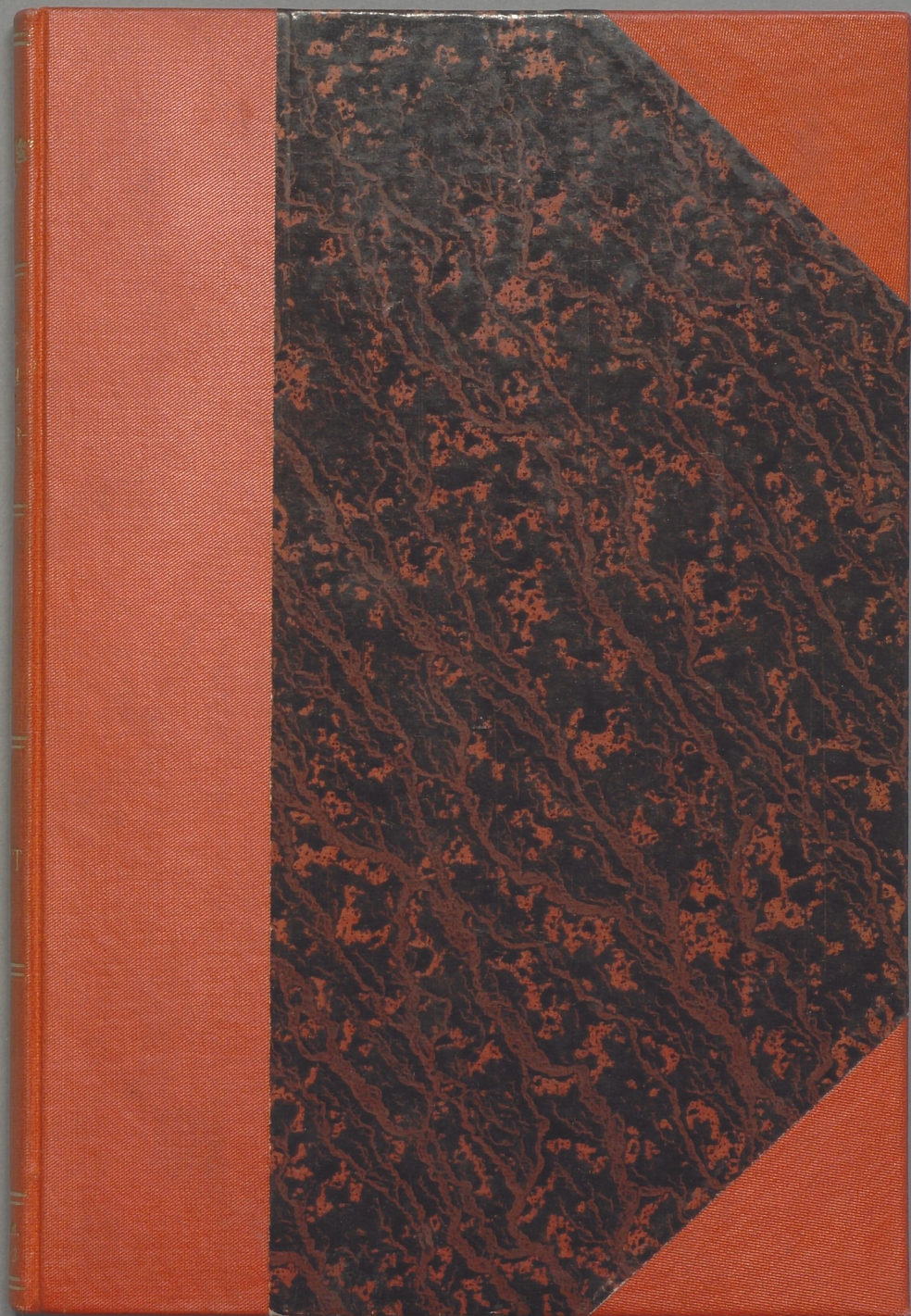
Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

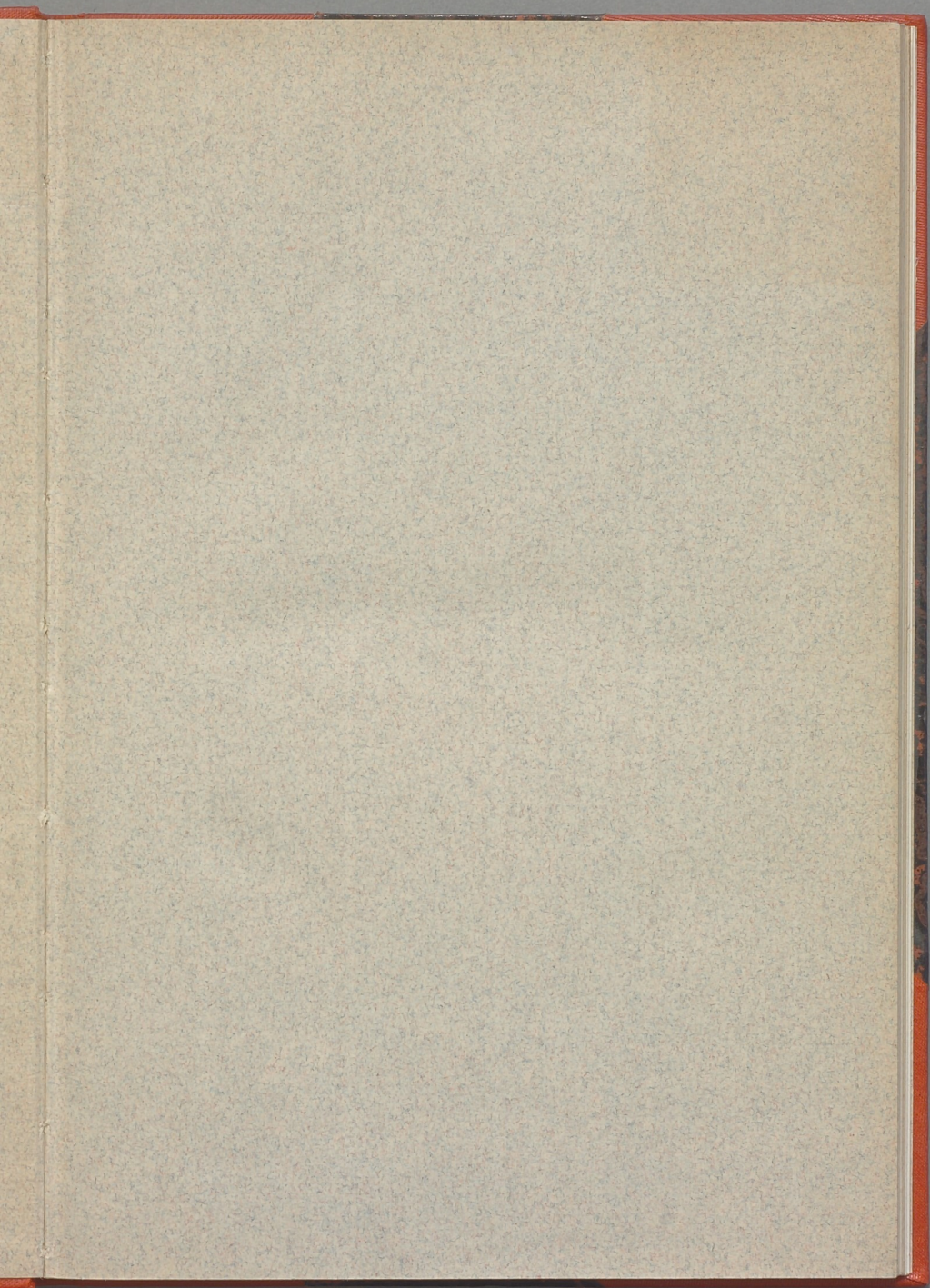
Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

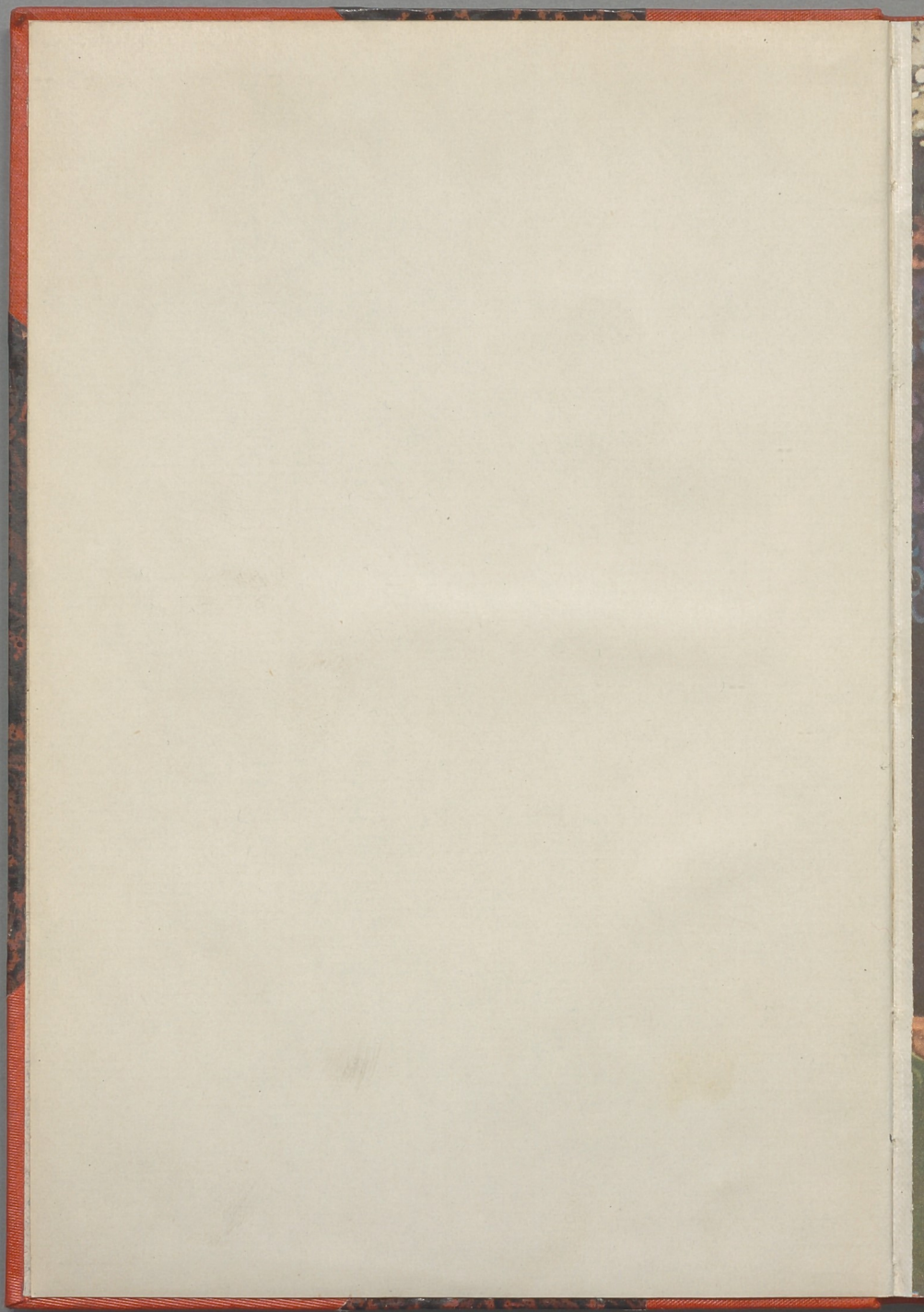

Kungl. Biblioteket
STOCKHOLM

Roman

Sv

*I DE SVÄVANDE
TRÄDGÅRDARNE
OTTO WITT*

1871

1871

1871

sv. saml.
Roman
Sv.
o.

I DE SVÄFVANDE
TRÄDGÅRDARNE

I DE SVAFVAND
TRADICARDAKNE

I DE SVÄFVANDE TRÄDGÅRDARNE

AF

OTTO WITT

STOCKHOLM
E. LUNDQUISTS BOKFÖRLAG

TRÄDGÅRDARNE
I DE SVÄFVANDER

OTTO WITT

TRYCKT HOS

P. PALMQUISTS AKTIEBOLAG, STOCKHOLM 1913.

INNEHÅLL.

	Sid.
Varningsord till den oinvigde	7
Kap. 1. Den underbara trädgården.....	9
» 2. De sjungande färgerna	12
» 3. Lifvets rosor	18
» 4. Sängen till gult och orange	20
» 5. Evas mission.....	25
» 6. Floras själ	31
» 7. Flora—Fauna.....	35
» 8. Treenigheten	40
» 9. Då gossedrömmen kom	44
» 10. När blommor vissna	47
» 11. Det besynnerliga huset	50
» 12. Urs tal.....	52
» 13. Fridstöraren	53
» 14. Slutet	56
» 15. Trumphjulet	58
» 16. Floras och Faunas solkväde	64
» 17. Homos solförakt	67
» 18. Ahasverus	69
» 19. Hvarför vissnade min ros?.....	71
» 20. Himmelens sopkvast	73
» 21. Färgens oändlighet	76
» 22. Brysselmattan	79

	Sid.
Kap. 23. Främlingen.....	82
» 24. Vid kristallfloden, mänsklighetens älf	84
» 25. Utvecklingen	88
» 26. Äldrarne	90
» 27. Sedan?.....	92
» 28. Universums lagbok	94
» 29. Där bortom	96

Varningsord till den oinvigde.

Att beträda de sväfvande trädgårdarna är en riskabel sak.

Författaren tillåter sig därför att förutskicka några upplysande och varnande ord till besökaren.

Denne måste först af allt förstå, att människans sinnen i vaket tillstånd äro i högsta grad ofullkomliga; att vi se blott sju färger, höra endast ett begränsadt antal toner, lukta mycket svagt, smaka ännu mindre och att vår känsel är grof.

Han tänke sig ett väsen med örnens skarpblick, näktergalens jättestämma relativt massan, hundens lukt, biets smak och läderlappens känsel, hästens minne, hindens snabbhet, lejonets styrka och en högt utvecklad människas intelligens — ty ett sådant väsen *kan* tänkas.

Och detta väsen kan, *om* det finnes till, föreställa sig att *färger kunna dofta och ljuda* och att *toner kunna lysa*.

Men ännu är han ej färdig för inträdet.

Han måste också tro på, att *något* godt finnes hos *hvarje* människa, om man blott gör sig besvär med att söka fram det; han måste älska barnaögon, det rena kvinnohjärtat, blommor och sin gamla mor.

Gör han detta, är han välkommen — om icke, blir trädgården blott en samling krumelurer, danade till ord och satser.

Otto Witt.

KAP. 1.

Den underbara trädgården.

Där — högt uppe — bakom gyllne skyar mot ett evigt blå ligger den underbara trädgården. Stammarne resa sig höga och under, i skuggan, dofta blommor med sina färgers ljud.

Den trädgården hafva få människor sett, ty endast skalden i sin dikt och moderskysst barn i sömn komma in i människoform.

Där fick pysen plocka fritt de blomster som funnos och binda i flickans hår — där fick tösen se dockor som voro så stora som hon själf och de kunde tala, när man tryckte på en knapp.

Och skalden såg hur hvar blomma var ett rim och lärde sig luktens poesi och harmoni, okänd på jorden. Där doftade rimmen som

häggen och den hvita syrenen, ros och jasmin, konvalj och linnéa. Och skalden band sin bukett af härligt doftande blomster.

Det är en åldrig man, som äger den trädgården där borta.

Och trädgårdens namn är »Dröm» och den gamle mannen heter »Ur».

Vis och klok är gubben; han är snäll och god.

Och han kan höra allt hviska och äfven förläna allt skapadt talets gåfva.

Så kan han höra den röda rosen susa och huru tisteln där bredvid svarar och duetten blir ibland sådan:

Tisteln: »Hvad är du?»

Rosen: »Jag är bara, bara moder.»

Tisteln: »Pytt, det är väl intet! Jag är generalkonsul.»

Och resedan doftar fram:

»Jag var intet, jag älskade blott och lät mig älskas.»

Nässlan: »Skribent var jag och för min pennas udd fick månget geni bita i gräset.»

Gräset sade intet.

Men en frodig tulpan ej långt ifrån påstod,

att den var kokott, och en liten bellis hviskade till konvaljen:

»Säg, minns du de lyckliga dagarna, då vi bundos i samma krans?»

»*Om jag minns!*» strålade konvaljen tillbaka.

Allt detta kunde den snälla, gamla åldringen höra och förstå.

Och hvar blomma var en kvinnas dröm; hvart träd en mans.

Blott skald i dikt och barn i dröm vandra fritt omkring; vanliga dödliga äro träd, buskar och blommor, bundna vid torfvan för korta, flyktiga stunder.

KAP. 2.

De sjungande färgerna.

Det hände sig en dag, då många sköna rosor sprungo ut och eken sköt nya, friska skott, att den gamle gubben vandrade i sin underbara trädgård, där alla färger hviskande sjöngo kärlekskvädet till Skaparen.

Då märkte han ånyo färgernas susning; han *hörde* deras hviskningar, han lyssnade till deras sorger och förstod, huru de gladdes, när prakten slog ut i sin fullaste kraft.

Det var särskildt en grupp af blommor, som doftade en underlig symfoni; det *hördes* som när tonkonstnären *ser* toner taga färg, som när en vals blir röd och en sorgmarsch dunkelt, dunkelt violett.

Denna blomstergrupp var mycket brokig; där stodo syrener vid sidan af pioner och

brandgula narcisser; och kejsarkronornas orange bröts mot blåklintens fagra blå. Små förgätmigej slingrade sig mellan skära rosor, och den blyga violen lyste varma önskningar mot gullvifvan.

Mästaren hörde alla dessa färger — med öron, som mänskor ej äga.

Han hörde också något med människoöron — ett bi, som surrade fram, groft som ett brummande luftfartyg i stillheten, mättad endast med färgernas ljud.

Och biet kvad en strof till färgens pris och ära; det sjöng:

»Jag vet, jag vet en sak, som ej mästaren vet.»

»Hvad vet du då», glänste färgblandningen med balsamisk glöd.

»Hvad I färger ären.»

»Ja, det var då intet nytt. Det vet väl mästaren och vi med.»

»Ja, ja», surrade biet, »så vet jag något annat då, som inte mästaren vet.»

»Hvad då?» undrade det blåa.

Det blåa såg tankfullt ut och det hvilade en klar dagdroppe i kalken.

»Att blomman är växtens kärleksdröm», sade biet; »att I talen med färg och kysens med doft.»

»Allt detta vet mästaren», doftade färgerna och målade dofterna. »Kom med något nytt.»

Biet blef förargadt. Det hade flugit rundt omkring hela den brokiga blomgrupp, som fångat gubben Urs intresse, gned sina vingar och svarade:

»Godt. I skolen få höra! Alla I blommor tillsammans, I doften färg som jasminhäcken där borta.»

Och det var sant.

Men hade en människa, en sådan, som aldrig beträddt den underbara trädgården, hört biets ord, så hade hon nog varit klokare och sagt, att ej kunde jasmin dofta detsamma som en blandning af hundrade blommor. —

Mästaren hörde biets ord och såg, att det flög bort.

Så gick han närmare jasminen för att höra dess doft.

Och se!

Det var fullkomligt den samma melodi,

som klang emot honom från häckens hvita kalkar som den, som nyss lyst från den brokiga blomstersamlingen.

Biet var långt borta — »surr, surr, surr», — sade det.

»Mästaren vet det nog, mästaren vet det nog», sjöngo och doftade alla blommors färger.

Men mästaren satte sig på en sten vid vägen, och vilda rosor kantade stigen.

Han smålog — det var som gled det ett brokigt ljus öfver hans anletsdrag; han såg sig om.

Bredvid honom stod det en gammal ek. Det var en mans dröm, som tänkte gröna sänger med stilla klang.

»Jag vill lära eken hemligheten», glänste mästare Ur, och han gaf ekedrömmen förmågan att röra sig fritt en kort stund, ty eken var en diktares sväfvande dröm.

»Tack, o tack», skimrade eken fram.

Öfver allt såg eken samma klingande melodi från rent *hvita* blommor, samma melodi som den, hvars färgklang utgick från den brokiga gruppen.

Han såg liljan sjunga detsamma, dock i något lifligare tempo, ty den hade glada, röda strimmor; och konvaljen och skogstjärnans hvita melodi var densamma. Han lade sin kind mot den ensamma hvita rosen och såg på den; där varnade han åter melodien. Den steg fram ren och fin och ljuf.

Eken blef intresserad; att färgerna voro väsen, det visste han förut; att dofterna voro reella varelser, det kände han ock; och att ljudet var det gröfsta, det mest materiella af alla fina stämningar, det var ju ett axiom. Men detta besynnerliga, att hundraden af olika blommor kunde färga sin samlade melodi rent hvit — det måste han söka att få veta.

Alla färger hörde förundrade på eken — det fanns alltså något, som det gröna ej visste.

Han kände kanske ej, hur växtfärg i harmoni sjöng hvithetens lof med färgernas doft och ljud. Han fattade måhända icke glödens balsam i praktens ljud.

Så undrade blommorna.

Men eken sökte längre och djupare.

Han gick till hvar blommas färgrang och hörde hvad det lysande kvad.

Ty i den trädgården älskade allt, hvar blomma och de starka, skuggande träden. Och det som älskar är aldrig tyst — så tror man bara. Låt vara, att människomunnen är sluten, men tårar i ett ögonpar talar mera än ord i rytm. Och hår, som svallar vildt och fritt, är ofödd dikt. Mun, som tiger, är vishetens blomma, en korall, hvars färgdoft svalkar och frestar.

Hela natten offrade Ur åt ekens ströftåg; han gladdes och följde honom på afstand.

Sju kväden af färgprakt hörde han på sin underbara vandring i ekens gröna, klingande spår i natten.

KAP. 3.

Lifvets rosor.

Ur hörde hur eken kvad till rosen och nejlikan och alla de blommor, som hörde rödt.

Och eken kvad:

»Se, lifvet ligger som svart och mörk mylla framför foten. Och upp ur myllan växa höga, taggiga stammar. Raka och skyhöga stå de, sida vid sida.

Mörkt är det nere på jorden, skuggan ligger tät mellan stammarna och sakta höres det eviga suset mellan dem, lifvets sus.

Hvar stam är ett öde.

Mannen ser upp. Då varsnar han högt där upp en blånande himmel, och mot detta blå ser han lysande blommor gunga.

Och han förstår, huru en sådan glänsande

blomma skulle värma och skina, om han kunde klättra upp för stammen och hämta henne ned till sig. Hur hon skulle göra honom väl där nere på den svarta mullen.

Så börjar kampen.

Klättringen sargar mången ynglings kropp, andra skonas mera, och några öppna blott famnen — så faller blomman själf från grenen.

Men blomman, som gungade mot den blåa himlen, heter Flora. Nere i myllan, eröfrad af mannen, heter hon Eva.

KAP. 4.

Sången till gult och orange.

Eken vandrade vidare och kvad till den gula maskrosen och gullvifvan och den gula hyacinten och till alla blommorna, som hörde gult:

»Jag såg ett plakat i världens största stad, i pulsådran af det engelska väldet — i London.

Den visade ett galler och innanför det, afspärrade från livvets stränga kamp, lekande glädje, stekande hetta och smekande yra, stodo *de tre*, som intet ha att bestyra med jordens rikens väl och ve.

Dessa tre voro: En kvinna, en däre och en förbrytare.

'O, Sancta simplicitas', utropade jag. 'Hvilken har kombinerat detta monstrum af ett plakat?'

'Det är de efter makten trängande kvinnorna', svarade man.

Jag gick vidare.

Och såg en park med doftande blommor, lekande barn och vaktande kvinnor.

Jag filosoferade:

'Här ser jag *de tre*, som sakna själfbestämmanderätt i världen: *Kvinnan, blomman och det lilla barnet.*'

Och tanken flög.

'Hvilken *sann* kvinna skulle vilja byta sin lott — gå ut till den 'frie' mannen och släppa in dåren och förbrytaren till det lilla barnet?'

* * *

Längre bort stod en grupp af stolta, orangeröda kejsarkronor, vaggande lysande färgsuckar i stillheten, och Ur såg eken styra sina klingande steg mot de glänsande blommorna; Ur hörde ekens kväde till dem och allt, som kunde höra orange, fattade dess ord:

»Minns du den våren för länge sedan, då vi möttes hvar skymning i 'vår' skog, som vi kallade den. Första gången stodo träd

och buskar kala, och endast små knoppar syntes på de bruna grenarna. Det var så kallt och ödsligt i vår skog, att jag bröt kvistar af gran och furu och flätade oss en hydda.

Men så dag efter dag sågo vi, huru de nakna grenarna kläddes med mera och mera grönt, huru de späda bladen sköto fram och huru många buskar buro blommor innan blad. Och slutligen, då jag sista gången tryckte dig till mitt bröst och måste draga bort, då stod hela skogen i dunkel, saftig grönska.

Vårt samtal om denna naturens märkvärdighet, alla träds samtida klädsel i sommarens färger, glömmar jag aldrig. Det var som om du hade öppnat mina ögon för dessa Floras under, för en sak, som af de flesta anses enfaldig och enkel — det var som om din blotta närvaro gaf mina ögon en oanad skärpa och vidgade själens syn.

Jag såg — och jag sade dig det — i tanken ett skyhögt berg. Det låg där mörkt och grått. Så kom höst och vinter och dansande flingor klädde det hvitt. 'Antag nu', sade jag mig själf, 'att min syn vore så svag, att jag ej kunde varsna dessa små, irrande

snökorn i luften, utan endast blefve medveten om, att berget från att vara mörkt sakta blef hvitt. Hvad skulle jag *då* tro?’

Då svarade du:

’Naturligtvis, att berget växte, att snön växte ut ur berget.’

Och jag minnes hur jag slöt dig till mitt bröst och sade:

’Du härliga, gudaborna kvinna, hur kunde du fatta strax hvad män icke anat?’

’Kärleken gör så mycket’, svarade du.

’Tack’, genmälde jag.

Och jag fortsatte min filosofi över Floras hemliga grönska.

Jag såg, huru oändligt inskränkt människans uppfattningsförmåga var. Atomer kunde vi ej se och vi kunde ej ens uppfatta molekyler. Hvad var så Floras grönska?’

Och jag frågade mig:

’Kunna ej dessa nydanade, gröna skott och blad vara atomers och molekylers dans och hvirflande och hamnande på ställen, som äro ägnade till deras läger och förblifvande?’

Jag sade dig dessa tankar, och du svarade strax:

'O, hur mycket skönare är ej denna vårens snö från himlens klara blå än utväxten, danad i mullens svarta, ruttnande ämnen, spirande genom Floras saf. Det första liknar tankar, burna till oss från högre sfärer — det senare lågbundna, jordtyngda.' »

KAP. 5.

Evas mission.

»Jag tror det var dig jag tillbad i lifvet», sade ekens gröna skrud till en liten blåklints blå. Och det blåa sjöng och sade:

»Du var mig alltid kär.»

Och det kom dagg i mången kalk; det minde om rena kvinnoögon i sorg eller i stormande glädje och om barnets tårar.

Då fick Ur höra hur det gröna flöt in i sin egen tankesfär, hur det hviskade fram genom den underbara trädgården färgord, som svävade som väsen mot det gyllne där bakom, där långt borta:

»Det hördes ett buller, en åskskräll, i nattens hvinande orkan. Så lyste det fram ett blåblekt sken, som ej försvann utan blef stående i natten, stilla, orörligt. Och i skenet

såg man konturerna af en port och framför denna, i gruset, två människor, böjande sina hufvuden mot jorden, skakande af rädsla.

Skenet kom från ängelns lågande svärd, och människorna voro Adam och Eva, nyss förvisade från Edens lustgård.

Eva var den, som först blickade upp. Hon såg svärdet och ryste. Men hon fattade snart mod. Hon hade allaredan i Paradiset börjat sina intriger och låtit sig locka af ormens snärjande hväsning. Nej, — omöjligt var det, att de verkligen hade förlorat sin harmoniska lustgård! Det måste gifvas en list, som kunde återföra dem dit in. Hon tänkte. Med ens flög den tanken genom hennes sinne: 'Månne ej Paradisets stängsel någonstädes kan genombrytas' — och hon förmådde med frestande ord Adam att följa henne. Hans varningar hjälpte ej — de började, sökande, vandra rundt muren.

Men kvinnans hopp slog fel: öfver allt var muren hög och ogenomtränglig; och trötta och nedslagna kommo de åter till porten.

Eva grät och Adam förebrådde henne

ånyo det oförnuftiga i detta sista tilltag, i det han sade, att de helt säkert nu finge sitt straff än ytterligare skärpt.

Då hände något besynnerligt:

Paradisets port öppnades, ängeln sänkte sitt svärd, och en oemotståndlig makt förde Adam åter in i lustgården. En röst förnams, sägande:

'Ditt straff, kvinna, blifve, att du blir ensam utanför.'

Eva störtade fram, men i det samma hon nådde porten, slöts den åter och svärdet glänste som förr.

Adam och Eva voro skilda.

Kvinnans kval och hennes ångest voro fruktansvärda. Hon utmålade sig lifvet och dess outhärdliga ensamhet, jorden besådd med tistlar och törnen, ingen kraft hade hon till att arbeta — — —

Men hennes smärta blef ej lång.

Snart hördes ånyo en åskskräll, och genom den halföppna porten såg hon Adam åter stötas ut ur Paradiset.

I handen höll han en halfäten frukt.

'Se detta gjorde jag för dig', sade han

stolt. 'Jag syndade strax för att få återkomma till dig.'

Då tog Eva Adams hand i sin och svor kvinnans stora ed för alla tider:

'Trofast vill jag stå vid din sida i livets alla skiften, jag vill alltid söka visa mannen den rätta vägen, och jag skall till slut föra oss åter till vårt förlorade paradiset.'

Det ljusnade — dagen bröt fram, den första jordedagen utanför Paradiset. Den dagen varar än, det var mänsklighetens långa lifsdag, som rann upp.

Och Eva och Adam vandrade bort från lustgårdens port.

Årtusenden följde årtusenden i spåren; man ansåg att mänskligheten utvecklades mera och mera, men det var endast ett sken. Ty tankens utveckling förde med sig hjärtats och känslans återgång. Eva höll dock troget sin ed — och jordens lifsafton nalkades.

Och åter stå tvenne människor, de enda kvarlevande på jorden, utanför det gamla

Edens port. Det är åter natt och svärdet
ljungar genom mörkret.

'Så är all möda spilld', klagar den sista
Eva.

Då ljusnar det.

Det faller en glittrande dagg från ofvan,
och Evas hår besättes af tusen och åter tu-
sen de klaraste diamanter. Hela hennes dräkt
öfversållas af skimrande pärlor.

'Hvad du är schön!' utbrister Adam. 'Du
är ju smyckad i den härligaste bruddräkt.'

Den hemlighetsfulla rösten höres åter:

'*Sådan* skall Eva vända tillbaka. Smyckad
af tårarnas sanna glitter. Se, alla dessa glän-
sande punkter äro Evas tårar. Hon göt dem
för den make hon älskade, hon grät dem för
den fader hon trodde gick förlorad, och hon
fällde dem som glädjetårar för det barn, som
gjorde något sant och ädelt.'

Ängelns svärd sänktes, porten slogs upp,
och in mot odödlighetens strålande glans
vandrade Adam och Eva hand i hand.»

Och när ekens gröna färg hade lyst sin
sista susning, svann daggen. Solen steg och

natten smög sig ut på tå ur den underbara trädgården.

Den var klädd i purpurmantel och en enda, vit stjärna smyckade dess äne.

KAP. 6.

Florass själ.

Eken blef förvånad och ledsen.

»I hafven ej ännu hört alla färgers kväden», sade han. »Än fattas violett, indigo och grönt. Låt ej natten vandra bort, fader Ur.»

Mästaren glänste fram ett befallande ord och åter gled natten in. Dess mantel var mörk och björkarnas hvita stammar sjöngo i moll och det är violett.

Alla violetta blommors kalkar doftade sin färg och de bådo eken:

»Tälj oss en saga, en violett.»

Och natten hörde hvad eken grönskande kvad — och gamle Ur hörde det.

Kvädet han sjöng såg ut som nya, spirande skott och i dem låg sagan om blommans själ:

»En man vandrade nedböjd fram på en stenig, backig väg. Hans steg voro stapplande, hans mantel smutsig, trasig och grå. Så kom han till en hög mur, men utanför den växte tusen och åter tusen blommande buskar och örter.

Han såg sig omkring och upptäckte en port i muren. Han närmade sig denna och lät hammaren falla.

Porten öppnade sig och Sankt Petrus visade sig i öppningen. Ty mannen, 'den onde mannen', var död, och innanför muren låg den strålande himlen.

Sankt Petrus såg ogillande på mannen och hans solkiga dräkt; ty mantelns renhet är tecknet på en fläckfri vandel efter människors sinne.

'Hvad har du gjort af godt, eftersom du klappar på himmelens port?' frågade han.

'Intet', svarade mannen. 'Intet, som mina medmänniskor skattade och förstodo. Jag har bara upptäckt, att blomman äger en själ. Jag har sett henne älska med sin färgprakt, hört henne sjunga och tala med sin väldoft.'

'Jaså, ingenting annat', sade dörrvaktaren.
'Då slipper du inte in.'

'Jag har alltid handlat mot växterna efter denna min tro', fortsatte mannen. 'Aldrig trampade min fot en blomma på stigen, aldrig bröt jag ett blad eller en knopp.'

Sankt Petrus funderade en stund och sade sedan vist:

'Hvad hjälper det en människa, om hon är god mot träpinnar och hötappar. Du har förspillt ditt jordelif.'

Och så slogs porten i lås.

Mannen vände sig sorgsen bort.

Då kände han en söt, berusande doft omgifva sig, han stapplade några steg, så svek honom hans krafter, han segnade och föll vid sidan af vägen i en blomstrande häck af buskar.

Och i den sakta vinden, som bars genom snåret, böjde sig hvarje blomma, den ena efter den andra mot honom, och hvar kyssde gifvo hans mantel tog bort en fläck af smutsen, och snart stod han där skinande hvit, som den renaste lilja.

Men blommorna fortsatte att dofta.

Och när den sista blomman hade kysst bort den sista resten af jordisk smuts, då nådde doften sitt högsta.

Den blef så stark och mannen blef så lätt, att den höjde honom, bar honom högt öfver muren och ända fram till Gud Faders tron.

Sankt Petrus kom ilande fram.

'Förräderi', ropade han. 'Denne man stod utanför porten med en smutsig mantel — nu är den hvit och ren.'

Då log Gud Fader och sade:

'Det kan endast återgäldad kärlek göra.'

'Men det är blott blommor', sade Sankt Petrus.

'Kärlekens rätt gaf jag allt, hvad jag skapade', svarade Gud Fader. 'Och mina minstas bön är mig helig. Hvar blommas doft är en lofsång till Alltets härskare, hvart blomsteröga ser mot skaparehanden. Och blommans inre har ock en själ, fast människans sinnen förslöats och de ej längre fatta naturens eviga visdom.'

Och utanför muren doftade blommorna ännu härligare än förr.»

Och natten doftade svart med ackord från blänkande stjärnor, som lyste sin evighetssång.

KAP. 7.

Flora — Fauna.

Till alla, som hörde indigo, kvad eken ett kväde; han tänkte gröna tankar i nattens svarta moll.

Hans visa var blott färg; men *en* af indigons döttrar visste, att den sjöngs för henne.

Och Ur hörde ekfärgen dofta och kväda:

»Mannen säger ofta, att kvinnan har ingen själ och ingen tanke. Hvad säger han då om min älskade, som gick bort i sin fagraste blomstring? Hennes tankar voro som det finaste nät, täflande med spindelns i finhet.

Vi sutto på kusten högt uppe i Nordanland en sommarafton, en sådan kväll, då solen där uppe glömmmer sig kvar för att undrande skåda sitt härliga verk. Och rundt om oss doftade solglödda blommor och under

oss, framför oss speglade de dunkla vågorna gyllene purpur. Och vinden hviskade.

Det växte en blomma framför din fot. Du böjde dig ned och bröt den. Dina ögon glänste mot den fagra blomman.

Så satt du stilla, beundrande, i några minuter, och sedan sade du:

'Har du märkt olikheterna mellan växter och djur? Jag menar de absoluta karaktärsolikheterna.'

'De inre eller de yttre?'

'Båda.'

'Du tror alltså, att växterna också hafva en viss, gifven karaktär? Att de hafva vilja och instinkt?'

'Ja, därom är jag öfvertygad', svarade du. 'Och olikheten är den, att hos växten *ser* man hela dess känslö- och instinktiva lif — hos djuret är det osynligt för oss människor. — Låt oss börja med den gryende kärleken — eller låt oss, gärna för mig, kalla det åtrå eller drift: hos djuren ser man ingen *yttre* förändring; kanske litet mera oro, men det är också allt. Hos växten ser man åtrån som knopp och blomma. Ty hvad är blom-

man annat än kärlekens heta dröm? Och denna kärleks brännande längtan är blom-
mans färger och doft.'

Så fortsatte du:

'Se denna blomma! Se, hur den genom
sin varma färg talar om sin åtrå till den
sköna värld, som omger den. Ty *färger*
äro blott etersvängningar, som *vi* kunna upp-
fatta — instinkt och känsla äro andra sväng-
ningar, som vi *icke* kunna förstå.

Men lika verkliga, som Floras färger och
dofter äro, lika sanna äro djurs och männi-
skors inre, osynliga lif.

Vill du veta ännu flere olikheter mellan
växter och djur?'

'Ja, älskade', svarade jag.

'Se, hur växten fortsätter sin utveckling,
synligt för världens ögon, tills blommans frukt
nått sin mognad. Allt detta är *synligt* hos växten.'

'Javisst.'

'Men så är det ej hos djuret. Det är
doldt. — Sedan komma vi till den mogna
frukten.'

'Du menar fröet hos växten och ungen hos
djuret?'

'Ja. Bägge äro ett enda kort ögonblick fullt synliga för våra ögon. Men blott ett kort ögonblick. Så kommer den verkliga olikheten:

Rollerna förbytas. Djurets 'frö', ungen, blir synlig för oss, medan åter växtens 'frö' söker sig ned i jorden och gömmer sig för våra ögon.'

Då föll blomman ur din hand, o, tillbedda!

Få år efteråt sökte jag, som är söderns hembo, drifven af minnets makt, samma plats där uppe i Norden. — Då var du ej mer. — Din själ hade funnit den rosengård, som vi här nere blott ana. Liemannen hade ryckt dig ifrån mig.

Jag sökte och fann samma vilda buske, från hvilken du bröt den sällsamma blomman. Jag bröt ett skott och planterade det på din graf i mitt sydliga land.

Äro *de* blommorna en reflex från dig — eller beror deras nya, söta doft blott på söderns hetare sol?

Jag tror:

De äro en hälsning från *dig*.»

Det blef som en vinter i den underbara trädgården; endast det gröna hos fur och gran förblef; den stolta eken fällde sina blad och blef grå och knotig, och alla blommor vissnade.

Snö och is härskade.

KAP. 8.

Treenigheten.

Eken frös i sin nakenhet och fader Ur lät
honom återgå till sin orörlighet igen.

Suckande stod eken och sörjde öfver att
det gröna ej ägnats en sång.

Snön sjöng i hvitt, och natten susade
svarta toner.

Det gröna på fur och gran teg och tänkte
tyst.

Då gick gamle Ur till hvila. Men innan
han vandrade hem, bröt han en kvist af en
gran.

Ett af dess barr stack hans hand.

Och bloddroppen, som sipprade fram, kvad
rödt till den eviga grönskans lof.

Eken hörde hur den skalf sitt röda kväde
från gubbens torra finger:

»Hvad du var vacker, min älskade, där du satt vid min sida i den ljumma sommar-natten. Den guldgula månen stod lågt i dis och ett lätt skimmer lade sig öfver ditt blonda hår. Allt som hördes var hafvets suckar mot stranden och den lätta brisen bland blommor och blad öfver våra hufvuden.

Då lade du sakta ditt hufvud mot mitt bröst och din hand sökte min. Dina ögon blefvo så underligt djupa; det var det mäktiga hafvet i mörkblått och guld, som speglade sig i dem.

'Hvad Gud är god', sade du.

'Ja', svarade jag, 'som har skapat en kvinna som du.'

Du tryckte min hand, och dina ögon blefvo ännu dunklare.

'Detta med treenigheten', sade du, 'det är ju alls ej så ofattligt, som de flesta säga.

Det beror endast på en beslöjad blick och ett bristande sinne för universums stora, sköna logik, att man ej kan förstå en treenighet. Ty den finnes öfverallt i naturen både i materiens och i andens rike.

Ser man på kvinnan, så är hon en tre-

enighet: Hon är, förenad till ett helt: *dotter, hustru* och *moder*.

Mannen är på samma sätt *son, man* och *fader*.

Men vi gå vidare och se hvad människo-önskningar äro. Vi möta åter en treenighet: *guld, ära* och *kärlek*. Inom dessa tre kunna *alla* mänskliga önskningar sammanfattas.

Till och med inom färgernas värld påträffas treenigheten. *Gult, rött* och *blått* kunna, kombinerade, gifva alla spektrums färger.

Öfver allt i naturen spåras med lätthet samma märkvärdiga, tydliga treenighet. Endast människan, som, efter hvad jag förstår, är naturens dummaste skapelse, ser det icke. Blomman i doftande sommar, djuret i brunst, i strid och i hvila, masken i jorden, fisken i hafvet och den lilla, hvita dufvan känna det, veta om det — blott människan vet det ej. Hvarför? Jo, hon har försökt att *mästra* naturen och därvid satt sin lilla usla hjärna, skapad själf af naturens hemliga krafter, öfver naturens egen, skapande kraft.'

Så tystnade du.

Men som alltid, då jag träffat den sanna Eva, blandade sig också nu Flora i spelet.

Det kom en kraftig vindil, molnen sönderrefvos, och öfver oss bägge sållades tusentals hvita, skära och blodröda kronblad af doftande blommor.»

Så hade natten sakta svunnit, badad i alla färgers skiftande, klingande sånger.

Men eken hade ännu ej fattat huru de alla, hundrade olika nyanser, kunde sjunga samma melodi tillsammans som den hvita jasmomens enkla tondikt.

KAP. 9.

Då gossedrömmen kom.

Solen döfvade nattmörkets stjärnesång med sin jublande ljusmelodi; den sjöng det hvitas lof i dallrande färger, i lekande böljor, som brötos och möttes igen i sfärernas harmoni.

Och just då gamle Ur steg ut på sin balkong, som var byggd af tre starka färgers ljud, sjöng en rosenknopp sin sista melodi.

»Det är en mor, som älskar», sken det fram ur gubbens öga, och med detsamma doftade det vid trädgårdens grind; det var en liten gossedröm, som kom trefvande, sakta.

»Är mamma här?» glänste hans sjungande ögon.

»Nej, min vän. Kan du ej höra, hur hon vissnade? Hon vaknade nyss.»

Och pilten lade sin kind mot rosens blad och hörde dess sista hviskning.

»Kanske», tänkte eken, »kanske kan barnet visa mig vägen, skina fram gåtan för mig.»

Ur hörde ekens sakta undran, och han frågade barnadrömmen:

»Kan du höra den stora rabatten af alla dofters färg sjunga en melodi?»

»Ja.»

»Kan du höra jasminen där borta och den hvita bellisen dofta samma ljud och ljus?»

»Javisst.»

Och pilten log.

Den klara dagens löje.

Då logo också blommorna. De logo rödt och gult och orange, och blåklinten neg sin strof i djupaste blått; men den gamla eken blef ännu mera förvånad än förr.

»Hvad menar han?» undrade han.

Piltens ljufva dröm lyste:

»Här är gräset blått och rabatten går i böjning; regnbåge heter den på jordiskt språk. Den hvita jasminen är ju solen, och alla bellis och hvita blommor äro stjärnorna; lien,

som skär det blåa gräset, är månen; murgrönan och det vilda vinet är vintergatan, som sjunger sig fram mellan stammar i gräs, och kometen är kvasten, som rensar allt stjärndamm till nebulosor.»

Då föll doket från ekens ögon.

Det var ej första gången, som en barnasjäl lyfte det.

Och den underbara trädgården doftade ljud och sjöng blott färg.

Men härligare än förr.

KAP. 10.

När blommor vissna.

Gamle Ur lade fingret mot sin panna — då tänkte han färg, och tanken sjöng det aldrig hörbaras sång:

»En människa i dröm är välkommen i mitt rike; en barnasjäl får leka, en kvinnosjäl dofta färg, och mannens dröm får resa stolt sin stam och krona här. — Men människan där nere på lufthafvets botten, hon är i vakande tillstånd det dummaste skapade — ty hon tror på egen visdom och yfves öfver den. Hon hör ej, hur hennes hjärna blott är en lånad harpa, som spelas af evighetens knäppande hand. Hon hör ej strängarna, ser ej tonen.

Gossedrömmen nyss löste färgernas sångargåta för ekens själ: *Den hvita solen sjunger den doft, som alla sju färgerna i regnbågen lysa.*

Nu lyster mig se, hvad vakna mänskor tänka om det.»

Så satte han pilten i dröm på sitt knä. Och sken:

»Säg, pysen, se nedåt och dofta för mig hvad du ser af människornas sång.»

»Kaniner», ljöd gossen. »Jag näsar kaniner och ögnar en kvidan, och nu vill jag vakna och gå.»

»Vill du gå?»

Då hörde Ur en ros, som doftade en färg-ton i moll.

»Hans moder är ju vaken.»

Ur bröt rosen och sade:

»En vissnad ros, en domnad lilja och intet, som skall bort, får kastas i hög och multna; i eld med allt, som brunnit ut; finns än en tanke kvar, den höjer sig mot rymden då i ringlar blå, som sjunga harmoni och andas poesi. Mot högre vidder svingar den sin doft af färg och sång i eld än uti jord.»

Och så lärde han människans dröm den härliga seden, att aldrig kasta en vissnad blomma på affallshögens grå utan offra den till eldens röda sång.

Ty hvar dröm är en blomma, som vissnar, när *solen* går upp. *Den* är gamle Urs brännande ugn.

I den brännas det blåa gräsets tusenstjärnor och alla andra blommor, som vissna.

KAP. 11.

Det besynnerliga huset.

»Kaniner», log Ur efter gossedrömmen, »kaniner. Det var en rolig syn, men vägen är lång, och i drömmen se de så märkvärdigt.

Men vänta! Det kan blifva lustigt nog att se, hur den viktiga människan bär sig åt här uppe.

Jag vill bygga ett kaninhus med sju fönster.»
Och snart stod huset fixt och färdigt.

Det var ett besynnerligt byggnadsverk.

Det runda, kupolformiga taket utgjordes af klart glas; öfver det stod himlen blå om dagen med vandrande sol och om natten mörk med glänsande stjärnor och måne. Vägarna voro höga och täta. De sju fönstren voro anbragta i höga nischer, som liknade

långa, utspringande armar, och hvarje sådan arm slutade med ett fönster. Där funnos ett rödt, ett orangefärgadt, ett gult, ett grönt, ett blått, ett indigofärgadt och ett violett. De danade således tillsammans hela spektrum och gåfvo midt i partiet ett rent hvitt ljus.

Så länge kaninerna förhöllo sig lugna inne i midtpartiet, *sågo* de intet af den underbara trädgården, och af färger sågo de heller intet; blott hvitt om dagen och svart om natten. Och naturligtvis himlens blå, solens guld och månens silfver.

Gamle Ur hämtade kaniner från alla jordens länder och han kallade dem raser efter människornas färg. Han tog hvita ur germanernas led, svarta från Afrika och gula från Kina; från Amerika kommo röda och från Arabien bruna.

Det var en underlig, brokig samling.

KAP. 12.

Urs tal.

Ur talade och sade till alla kaninerna detta:

»Här har jag byggt eder ett fint, ståtligt hus. Det ligger i en härlig trädgård, som jag äger; den är också badad *i precis samma hvita ljus*, som det jag gifvit er. Lef lyckliga och glada och sök aldrig att klättra upp för de sju nischernas afsatser för att se ut genom de hemlighetsfulla fönstren. Ty jag vill att I först i drömmen skolen se min trädgård. Med vakna ögon får ingen blicka in, ty ett vaket öga kan ej höra doftens sång och färgens melodi.

För mat och allt skall jag sörja rikligt.

Af eder begär jag blott att I ej smutsen min trädgårds prakt med edra dumma blickar.

När jag säger eder *att* trädgården finnes, så *finns* den för er.»

KAP. 13.

Fridstöraren.

Kaninerna lefde länge ostördt och i frid i sitt fina hus i sitt hvita ljus.

Intill en hvit kanin med långa öron blef högfärdig och förmäten och sade:

»Jag vill ej *tro*; jag vill *veta*. Kanske hela trädgården är en dikt och en fabel. Jag vill stiga upp i en af nischerna och se.»

Hans fader varnade honom, men intet hjälpte.

»Jag vill, jag vill», svarade han bara.

Men han nådde icke upp till nischerna — litet felades.

Då började den hvita kaninen att äta för brinnande lifvet. Stor och lång och kraftig blef den — och en vacker dag hoppade den verkligen upp i en af nischerna med ett väldigt skutt.

Den blef först alldeles bländad — den var kommen upp i nischen med det röda fönstret. Det sken rödt emot honom.

»Kunde just tänka det», sade den hvita kaninen. »Det här är ju alls inte som nere hos oss.»

Och den vände sig om och såg ned på kamraterna, ropande:

»Gubben Ur har nog narrat oss. Nu går jag ut på spaning och skall sedan berätta.»

Han vandrade längre och längre fram mot fönstret; allt mera intensivt sken det röda emot honom.

Och äntligen stod han helt framme vid rutan.

Häpen såg han där utanföre den underbara trädgården, badande i rödt, brännande ljus. Allt stod i röda toner och jublande utbröt den hvita kaninen:

»Ack, det att *veta* är dock skönt. Staccars dumma bröder i det hvita ljustet. Trädgården *är* ju röd.»

Och han vände åter den väg han kommit och förkunnade »sanningen» för de andra kaninerna, som bara trodde på Ur och ej *visste* något.

Sanningen kallade han »teori», och själf blef han det underliga husets första vetenskapskanin.

Men då hans kloke fader såg in i hans ögon, bestörtes denne och utbrast:

»Min son, min son; hvad har du gjort? Du skulle lydt mitt råd. Nu har du fått ditt straff. Se, dina ögon äro röda; du skulle trott på Ur.»

Då skrattade sonen och orden:

»Allt för vetenskapen»

klungo för första gången genom huset med de sju fönstren.

Men alla hvita kaniner bära från den dagen röda ögon och tåla ej det hvita ljuset.

KAP. 14.

Slutet.

Från denna dag och timme var det slut med friden i det sjufönstrade huset.

Först delades hela kaninmassan i troende och »vetande»; men det dröjde ej länge innan alla ville blifva upplysta, och de hjälpte hvarandra upp i alla de olika nischerna.

Den ena efter den andra kom tillbaka, och villervallan och oredan blef oerhörd. Teorier följde teorier.

»Röd är trädgården.»

»Nej, grön är den.»

»Jag *vet*, att den är blå.»

»Allt lyser gult.»

»Barn, barn», varnade de gamla kaninerna, »akten er för högmod. Gamle Ur har födt oss och skyddat oss på alla sätt; skulle han då kunna ljuga.»

»Ur är gammalmodig», hånade de unga. Tiden gick och de gamla dogo. Snart nog var det ingen af dem, som kommo nya, som ville vara annat än upplyst.

Ingen trodde mera på det de ej sett.

Och den, som såg trädgården gul, kallade de annat »vetande» idioter och sådant.

Då fann gamle Ur att tiden var mogen.

Han öppnade husets dörr på vid gafvel och släppte ut kaninerna.

Ett ögonblick fingo de alla se den underbara trädgården i hela dess prakt, så jagades de utanför och hamnade nere på jorden.

Det var slut med de goda dagarna — de voro åter endast kaniner som förr.

KAP. 15.

Tramphjulet.

Tomt stod det präktiga, sjufönstrade kaninhuset, då åter den lilla gossedrömmen doftade utanför den underbara trädgårdens grind och fader Ur gick att öppna.

Den natten, som kom, sågo alla väsen i trädgården en underlig syn.

Gossedrömmen satt i gamle Urs knä och den frågade i doft:

»Kunna bara blommors och träds färger tala och sjunga? Kunna ej stenarnas färger höras?»

»Jo, min vän. Men du har inte hunnit så långt ännu. Jag skall emellertid i natt roa dig med att bedja den granna kopparmalmen att tala om något för dig och för alla andra härinne.»

Och kopparmalmen glänste fram ord, som blefvo till doft och sågos af alla:

»Midt i Guds härliga natur stod det en ful, gammaldags trampkvarn. Men att den var så gammaldags och ful berodde bara på, att det aldrig hade varit tid till att reparera den. Dess surr och brus var århundraden gammalt, men aldrig kunde man låta den stå stilla.

På dess steg sprungo människorna sin pustande, andfådda gång alltid »upp och fram», bara upp och fram — aldrig hvila, aldrig ro.

Och så gick trampkvarnen rundt, det väldiga hjulet gnisslade och stönade på sin axel, och stupade en människa under trampingen, gingo de andra blott vidare öfver hennes kropp och drefvo hjulet rundt, rundt.

Men i samma härliga natur lefde växter och djur sitt eget lif. Och om djuren råkade komma i trampkvarnens närhet, stannade de i stum förvåning öfver detta besynnerliga: »Naturens herre», människan, innesluten i tramphjulet, trampande, alltid trampande utan att någonsin komma från fläcken, under det att hjulet svängde — men de själva,

djuren, voro fria, njutande af trädens frukter, blommornas doft och honung. Och med ett raskt skutt satte de på språng djupt in i de dunkla, hviskande skogarna.

Hvad de hviskade dessa skogar förstodo de, och träden lutade sina kronor tätt, tätt tillsammans, och vindens fläktar i bladen blefvo till ord, som formade sig så:

'Detta fula hjul ha de alltså uppfunnit, de, som fingo det sköna värfvet att vara det högsta af allt, som skapades! Se, trampkvarnen är människans lilla, trånga värld. I den går hvar och en sin brådskande, enformiga gång — stiger upp på steget närmast öfver — sänker det genom sin vikt och hjulet rör sig. Oroligt jagande löpa de i väg. De veta ej, huru de skola få kvarnen att arbeta fort nog. Och *hvad* mala de? *Tid* och åter tid.'

Och ännu mycket mera, hviskade träden.

Allt detta försiggick för lång, lång tid sedan.»

Kopparmalmen tystnade; blommorna lyste med oroliga toner, och piltens dröm på gubbens knä doftade med ögon, som sjöngo för-

undran. Ett genljud af stjärnornas evighetskväde gick stilla genom blad och buskar.

»Fortsätt», sade Ur.

»Tiden skred», upptog kopparmalmen ånyo sin sagotråd, »och träd och djur bibehöllo sitt forna lif — men människan 'utvecklades', som hon kallade sin språngmarsch i hjulet, som malde blott tid.

Och nu, den dag som är, då det dock än finnes *något* kvar af den sköna naturen — nu står det trampkvarnar öfver-öfverallt. Det är fullständigt öfversålladt af trampkvarnar. Här och där äro de ännu gjorda af trä och senor, som den gamla; hos den högre civilisationen smäckert byggda af järn och glänsande metall, men alla mala de tiden till ingenting, och densamma rundel göra de alla.

Det värsta är, att ej människan ser, att hon alltid går i krets, att alltid det gamla vänder åter, när hjulet gjort sin cirkel full.

Hvad jag nu har sagt om trampkvarnen är kanske inga nya tankar; säkert har någon mänsklig skald gifvit dem ordets form i dikt eller prosa. Det, som jag vill omtala, är ej så mycket *att* trampkvarnen finnes och ar-

betar, som *huru* den uppstod. Jag vill påvisa för er alla, att det icke lefver *en enda* människa, som ej trampar rundt i kvarnen — ej en, som ej påverkas af dess dur och gnissel.

Och jag kan det — ty allt kommer från mitt rike, från *metallen*.

Trampkvarnens eviga rundgång är sådan: Af grufvornas innandömen vinner man malm; af den fås metaller; af dessa förfärdigas det maskiner, stålpenor, tråd, skepp, järnbanor och oändligt många andra saker.

Och så fort dessa alla saker hafva förbrukats, måste det beständigt skaffas nytt och nytt. Med tillhjälp af stålpennan beordras beständigt mera, eller det beställes 'pr tråd'; med fartyg eller järnbana kommer ny, alltid ny malm till nya fartyg, järnbanor, tråd, stålpenor och maskiner.

Evig är hjulets gång, så länge det finnes metaller i världen.

Jag hör knoppen därborta dofta skärt», fortsatte malmbiten och blänkte mot en blomma vid staketet. »Det är en skådespelerskas dröm, och den doftar: Jag står utanför den otäcka kvarnen.

Lilla näpna kvinnodrom! Har du använt en battistnäsduk någon gång, så går du med i kvarnen, ty tyget kom till i en maskin af metall; och band du lockesvallet med några hårnålar af metall, så är du med i hjulet.

Se den stora, gröna hampan där borta! Det är en jägares dröm, medan Nimrod soffer i skogen, bor i en koja och lefver af skjutet villebråd — se, nu doftar han grönt om allt detta och nekar till att han trampar i kvarnen.

Men nej; också han är med; han använder bössa, hagel och krut.

Silfverpoppeln där vid vägen är en grånad prost; han glänser hvitt och doftar: Jag är en andans man. Jag går ej i möllan. — Jo, han gör! Han har silfverbeslag på sin sjöskumspipa och skrifver sina predikningar med en penna af stål.»

KAP. 16.

Floras och Faunas solkväde.

»Ute i naturen stå ännu djur och växter utan att förstå», fortsatte malmen.

»Hvad tjänar det till?» fråga de undrande. 'Hvarför draga de beständigt rundt på detta sätt? Hvarför göra de konst och onatur, i stället för att låta allas vår moder, *naturen*, ombestyras den eviga cirkulationen och lefva under tiden vårt normala, rika lif?'

Men i daggekappan låg där en droppe af klaraste silfver. Och aftonvinden rörde lätt vid bladet; silfverdroppen darrade och kvad:

'Jag är ett barn utaf solen. Lugnt lägger jag mig hvar afton till hvila i detta mitt veckade blad; men om morgonen, när min fader går lysande och stor öfver firmamentet, väcker han mig med sin varma kyss och

lyfter mig ur min bädd. Upp — högt upp i luften; jag och mina systrar dana då väldiga skyar, ja, ibland får jag dansa med granna kläder i regnbågens strålande prakt. Och om vintern gifver han mig kläder, som äro skinande hvita. Ja, jag är ett barn af solen.'

Rosen och liljan hörde silfverdroppens sång.

Och de hviskade till hvarandra på en egen, ljuf melodi:

'Oss kläder solen i präktiga kläder och sparar ej heller parfymen.'

Och eken sade:

'Mig ger han styrka och kraft.'

Alla sjöngo; eken sjöng och fågeln i sitt rede, elefanten med den hvita huden och svalan och enbärsbusken; jag minns ej nu dess ord, men det var skönt och mättadt med form och välljud och söt doft.

Solen sjönk och mörkret kom. Rosen böjde ödmjukt sitt hufvud och liljan likaså. Och alla djur och växter kände, att de *måste* böja sig.

Blott trampkvarnen surrade och snurrade

med ett evigt gnisslande ljud. För dess arbetare gafs det ej sol eller mörker eller annat. De voro fast öfverbevisade om, att *de själftva* drefvo sitt eget mästerverk rundt, och stolta öfver sin egen kraft.»

KAP. 17.

Homos solförakt.

»Ännu räcker tiden till», sken kopparkisen, och pysen satt tyst och stilla, förundrad och litet hemsk till mods.

»Vänta litet», bad han och lutade sig mot Ur. »Äro människorna verkligen så rysliga?»

»Visst hafva de förlorat mycket af ursprungs-idealet, du lille», svarade Ur, »men nog öfverdrifver malmen något.»

Gossedrömmen doftade en svag suck. Stenen fortsatte:

»Ingen människa förstod, att det var solen, som gaf dem kraft, lif och mod samt den energi, som kräfdes för att de alls skulle kunna trampa i kvarnen.

Nej, människan *själf* var det.

Och under det att *naturens* stora, oänd-

liga kretsgång fortsatte sitt oafbrutna lopp — lika stort och härligt än som på dess första dag — trampade människan kvarnen, *sin egen* kvarn, på eget bevåg och utan något som helst mål.

Och ehuru de ägde förnuftets gudagåfva, gingo de ej ens så långt som till att erkänna solens lifgifvande kraft.

Kunde någon då begära, att de skulle fråga Hvem, som gaf *solen dess energi?*

Nej.

Men de talade ofta med hvarandra, dessa »naturens herrar», som drefvo kvarnen. Deras stämmor voro som den kväkande grodans mot blommornas skära zefyrröster. Rostiga voro de.

De sade:

'Se, se, hur världen går framåt! Hur oerhördt fort vi utvecklas. Nu hafva vi järnbanor, snabbgående båtar på vattnet; luftskeppen segla stolt öfver våra hufvuden, den trådlösa telegrafan och telefonen triumfera, och radium blir vår eviga kraftkälla. Se på den eländiga naturen utom oss! Den står och stampar på samma fläck.'

Och de skrattade godt.»

KAP. 18.

Ahasverus.

»Under ett stort granitstycke satt gamle Ahasverus och hörde djurs och växters kväden.

Log han?

Nej, *det* gjorde han icke.

Han, som hade känt både naturen och människan längre än något annat lefvande väsen, visste hvad allt betydde, och han suckade. Han visste, att träd och djur hade rätt — den högmodiga människan orätt.

Stilla och sakta sade han liksom för sig själf:

'Gud gaf en enda af naturens skapta varelser *förnuft* och *kombinationsförmåga*. Och det var människan. De andra fingo det icke. Men ej förr insåg människan detta, innan hon

glömde, att upphofvet var Gud och sade sig själf: *Jag* är den verkliga, skapande kraften.

Sådan är nu en gång människan.

Jag vill ej försöka att tala förnuft med henne. Det är spilld möda.'

Då hviskade hela den rena, okultiverade naturen till Ahasverus:

'Men hvilka följder tror du att människans högmod får? Säg det du, som har lefvat längst!'

Ahasverus genmälde:

'Mänskligheten *måste* löpa ut linan helt och hållet. Till *naturen* måste den en gång vända tillbaka — när alla metaller tagit slut.

Fördömelse öfver den, som byggde trampkvarnen.

Välsignelse öfver dem, som trampa så kraftigt de mäktiga, för att slutet snarast måtte nås och människan återgå till naturen.'

Och allt tystnade.»

Det var den historia, som kopparmalmen glänste fram öfver den underbara trädgårdens blåa gräs och skimmerdrömmande buskar.

KAP. 19.

Hvarför vissnade min ros?

I trädgårdens doftande färger sjöng en hagtornsbuske ett klagande kväde för sig själf. Han täljde om sin sorg i sitt jordelif och orden föllo:

»Hvarför vissnade min ros? Jag höll henne så oändligt kär — hon var mitt allt på jorden. Hvar morgon drack jag hennes doft, kysste hennes kalk och lät min kind smekas af hennes svala blombud. Hvarför vissnade min ros?»

Då hördes en rå stämma; det var kaktus:

»Gaf du henne också gödning och vatten?»

Hagtornsbusken spratt till.

»Nej. Hennes doft och färg berusade mig

— och jag gick i en öken; ägde intet till hennes näring.

I ökensanden ligga nu hennes röda blad,
doftlösa, torra.»

KAP. 20.

Himmelens sopkvast.

Mild färgklang dallrade i den sväfvande blomsterlunden en afton, då flickedrömmen kom.

Hon vandrade rundt med häpna, vidöppna ögon; hon såg doft och hörde ljuset sjunga.

Midt framför Urs hus blef hon stående.

På gården låg en stor, präktig sopkvast och glänste.

Flickedrömmen lydde sin instinkt och började sopa och städa i trädgårdens gångar. Hon samlade fallna blomblad i hvirflande högar.

Då kom fader Ur gående. Med välbehag såg han på arbetet och så sken han:

»Vet du då vad den kvasten är, med hvilken du städar?»

»Nej», doftade flickedrömmen.

»Det är kometen, mitt barn. De fallna bladen äro stjärnestoft och dina samlade högar äro nebulosorna.»

»Å», lyste flickedrömmen. »Har kometen någon sägen? Kan den tala?»

»Den kan tala färg, och den har en sägen om sig själf. Den berättar den nog för dig, ehuru den är mycket sorglig.»

Flickedrömmen lade den skinande kvasten ifrån sig i det mörkblåa gräset och bad den berätta om sig själf och sina öden.

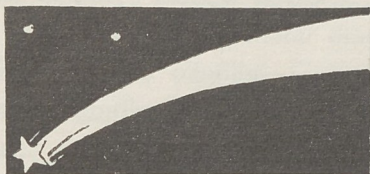
Kometen suckade darrande ringlar i sin kärnas glöd och glänste dessa ord i doft:

»En gång — då jag skapades — var jag en rund och lysande himlakropp liksom alla de andra, liksom stjärnor och planeter. Alla hade vi våra lagbundna banor att vandra. Men jag var själfklok och vis och ville gå mina egna vägar; jag var begifven på att veta nytt. Trots upprepade varningar fortfor jag med mitt rastlösa sökande.

Då kom straffet.

Gud Fader satte sitt finger på mig och

strök ut mig som en våt bläckfläck från himlakartan.

Min långa svans är ett märke efter Hans strykning.

Men af nåd lät Han mig lefva — bjöd mig till och med att vandra från klot till klot för att visa alla lefvande varelser, att högfärd och själfklokhhet sluta illa.»

Kometen suckade åter.

En gossedröm kysste flickedrömmen lätt.
Hon vaknade och solen steg.

KAP. 21.

Färgens oändlighet.

»Hvarför gå hvitt och svart lika godt samman med *alla* färgers nyanser?» undra människobarn. Eller de undra ej alls; de taga det som en gifven och själfskrifven sak och tänka ej mera däröfver.

Grönt och dess förtoningar »passa samman» med både hvitt och svart.

Gult och dess nyanser likaså.

Rödt och dess — detsamma.

Och likadant är det med alla färger.

Men hvarför?

Så frågade en gång en åldrings dröm fader Ur en natt, då hvarje blomma var ett haf af färgers doft och sång.

Och gamle Ur förklarade, hvaraf det kom sig detta besynnerliga.

»Färgerna äro oändliga», skeno hans ögon.

»Ja», doftade åldringen, »jag vet ju, att det finnes oändligt många färger.»

»Det är ej därom det handlar nu», gentog Ur. »*Hvarje* färg är oändlig. Grönt är oändligt, rödt är oändligt, gult likaså.»

Frågaren endast stirrade.

»Grönt är väl grönt?»

»Nej. Grönt är den gröna oändlighetens medelpunkt, liksom O är alla talvärdens medelvärde.»

Och Ur förklarade hur detta allt hängde samman:

Om man tänker sig spektrums rena grönt förljusadt, drager det mera och mera mot hvitt; men när sker öfvergången i det rent hvita? I oändligheten. Och om man å andra sidan förmörkar det gröna, svartnar det mer och mer; men öfvergången i det faktiskt rent svarta sker först i oändligheten.

Så är det ock med rödt, med gult och blått, orange och violett och indigo.

Alla äro de oändliga.

Deras oändlighetsgränser äro svart och hvitt.

Därför gå svart och hvitt samman med hvarje färgs nyans, ty bägge äro blott dess yttersta nyanseringar.

»Men då hafva ju färgerna tre dimensioner», doftade åldringen.

»Det har jag heller aldrig förnekat», genmälde fader Ur.

Och alla blommor sågo skinande, medlid-samt på gubbens dröm, som ej kände denna enkla sak.

KAP. 22.

Brysselmattan.

Inne i fader Urs bostad i ett af rummen täckes hela golvet af en stor, stor matta.

Den är mjuk som fällen af en hårfull björn, och foten sjunker behagligt ned, när man går på den.

När det regnade i de sväfvande trädgårdarna, så att ej gossedrömmen och flickans dröm kunde leka vid Kristallfloden eller binda kransar af färgad blomdoft i sång och toner, lekte de ofta därinne.

»O», sade de då ofta, »så mjuk och fin matta ha vi aldrig sett.»

»Den är len som en kattunge», klingade flickedrömmen.

»Och yfvig som en björn», lyste gossedrömmen.

En gång frågade de fader Ur hvad den var gjord af för något.

Gamle Ur sken vällykt och doftade till svar:

»Det är människoull.»

»Nej, hur kan det vara det?» sporde gossens dröm.

»Är det kvinnohår då?» undrade flickedrämmen i blå ton.

»Nej», log gamle Ur. »De flesta människor hafva ull. Men den synes ej af edra vakna ögon. Ullen växer ut öfverallt på dem. Hvar glädje som uppstod, då en annan föll, frambringar ullens växt. Hvar fröjd öfver nästans motgångar gör, att ullens växer fortare; hvar trampning mänskan gör på en annans felsteg är som drefve den ullens än ytterligare ut.»

»Är det därför den är så mjuk och fin att gå på.»

»Ja. Ju mera mänskan kan trampa på andras olyckor, desto mjukare går hon själf. Jag har försökt att klippa många ulliga människor. Min sax heter motgång och sorg, och när den tjocka ullens faller för den i

tjocka, täta flockar, lyser ödmjukhetens och fördragsamhetens nyklippta skinn fram mera och mera.»

Just då upphörde regnet, och barnadrömmarna sprungo ut i trädgården igen.

»Aldrig, aldrig», skeno de, »skall fader Ur behöfva klippa oss med sin skarpa sax. Vi skola akta oss för ullen.»

Och tulpanen och narcissen och den blyga linnéan nickade och lyste sina färgrika toner mot barnen.

KAP. 23.

Främlingen.

En stjärnsådd natt, då alla blommor sjöngo färgprakt, gick det en alldeles ny och okänd väldoft genom den underbara trädgården.

I en mantel af rika ljusveck skred en man fram mellan träd och buskar, närmande sig fader Urs bostad.

Ur märkte doften och ljuset på långt afstand och hörde godt hvad de betydde.

Det var en man från en annan planet — en främling.

Vänligt sken han för Ur och glänste fram:

»Jag ser, jag har kommit till en planets drömland. Tillåt mig fråga om dess namn?»

»Tellus är planetens namn. Var välkommen, främling. Och hvarifrån kommer du?»

»Jag är alla drömlands kontrollant. Sist

kommer jag från två bebodda planeter i Vegas bild.»

Ur böjde sitt hufvud och främlingen fortsatte:

»Den första frågan är: Huru sköter denna planets högsta öfverhufvud sin syssla?»

Ur sken endast förvåning.

»Hvad! Har den ingen, som representerar den utåt, mot andra himlakroppar?»

»Nej.»

Främlingen förundrades.

»Jag har sett detta missförhållande på ännu ett par planeter», sade han. »Och det brukar ej gå godt. Naturhärligheterna förbrukas, krig och osämja uppstå och misshälligheter af alla slag. Är det så äfven här?»

»Ja, tyvärr.»

»Har du här i ditt drömrike en eller annan bild af Tellianernas tillvaro genom tiden?»

»Ja», svarade Ur. »Följ mig.»

KAP. 24.

Vid kristallfloden, mänsklighetens älf.

Ur vandrade fram med främlingen vid sin sida och tusentals blommor och träd lyste doft och sjöngo färger — men för mänskliga öron förnams ej ett ljud. — Af de tre fina förnimmelseformer, som människan fattar: doft, ljus och ljud, är ljudet det gröfsta, det mänskliga ljudet. Men det ljud, som den underbara trädgårdens färger utsända, är en doft och har intet att göra med hörselnerven. —

Plötsligt skymtade det fram mellan de resliga stammarna ett långt slingrande band glänsande silfverblankt. Det var insjön och floden, som genomflöt den underbara trädgården, bevattnande den med sitt kristallklara vatten.

Vid dess stränder lekte glada gossedrömmar och bundo kransar till flickedrömmars hår; de lögade sig i det genomskinliga vattnet och jublade i former och vattenstänk.

»Här», sken Ur, pekande på floden, »här rinner mänsklighetens kristallflod.»

De satte sig ned på en bänk vid stranden, och gamle Ur glänste fram flodens djupa hemlighet för den lyssnande himlavandraren.

Han gjorde sin framställning lång och utförlig; dess hufvuddrag har vinden en gång hviskat till ett mänskligt öra.

Så ungefär lydde de:

»Den mänskliga så kallade 'utvecklingen' kännetecknas af denna långa, smala silfversjö, som så småningom blir trängre och trängre och slutligen går öfver till en kristallklar flod, som ändar med ett brusande vattenfall.

Längst uppe vid sjöns öfre del är vattnet stilla och lugnt; man märker där inga eller högst obetydliga strömningar och rörelser i vattnet.

Detta är mänsklighetens allra första barn-dom.

Här ligger sjön så stilla, att hela naturen speglar sig i dess öga, och solen står rund som ett klot i vattenspegelns blå.

Litet längre ner är vattnet ännu nästan stilla; men här börjar en svag tendens till en sakta rörelse nedåt att göra sig märkbar.

Detta är de börjande, motstridande strömningar, som med tiden kommit.

Där ligger sjöns yta orolig, och speglingen återgifver endast skenbilder af den verkliga runda solen och raka furustammen, men naturens missfoster åter speglas till sköna, harmoniska bilder.

Ännu längre ned, där, hvarest insjön drager sig mer och mer tillsammans, börja alla vattenmolekylerna enas om detta: framåt, framåt, alla framåt. De äga blott denna tanke. Här är den stora strömriktningen lika för alla; motströmmarna blifva mindre och mindre; de märkas knappast i det stora hela.

Där äro människorna *nu*.

Skall vattnets hastighet afstanna där? Icke ens minskas!

Nedåt går det, alltjämt nedåt — i bestän-

digt raskare tempo. Skummande, rasande, brusande störtar floden i väg; den bryter sig mot hindrande stenar, och hvarje spår af naturens spegling är slut.

Där ändar ock mitt rike.

Men jag anar fallet ej långt utanför drömlandets gräns, och ofta hör jag dess dån och larm.

Dit fram når mänskligheten snart nog — det är höjdt öfver alla tvifvel. Ty så energisk, så uppfylld af arbetsifver och id, så forskande, så glupsk på jordens skatter som nu har aldrig mänskligheten varit.

Det spåras samma ifver, samma rastlösa sträfvan i alla branscher — i industri, i politik, i konst, i vetenskap.»

KAP. 25.

Utvecklingen.

»Utvecklingsmänniskorna, fortsatte vinden att hviska, »de, som tro blindt på, att människorna, om de fortfara i den nuvarande utvecklingens spår, gå mot något *högre*, de skola motsäga mig i detta. 'Nej', säga de, 'vår utveckling liknar en ballong, som ständigt häfver sig. Den är en fjällvandrare, som sträfvar upp mot höjden.'

Men —
detta är ej det sanna.

Det är ett faktum, att denna 'utveckling', som människorna behaga att kalla den, går *raskare och raskare*, som kristallfloden visar.

Matematikerna skulle kalla sådant acceleration.

Ballongen och fjällvandraren däremot börja

sin stigning snabbt och ända den omärkligt sakta.

Stenen, som faller, liknar mera människornas utveckling än något annat; den ökar och ökar sin hastighet vid fallet; stöten kommer, och hvar är stenens energi?

Likadant förhåller det sig med insjöns och flodens vatten.

Därför är det tydligt, att människornas utveckling, som den nu går, *icke* går uppåt, utan nedåt; ty trots allt är *också* den en produkt af logiskt verkande naturkrafter.»

KAP. 26.

Åldrarna.

»Låtom oss se oss om i den rifvande, brusande strömmen!

På jorden genomgick man stenåldern, bronsåldern och järnåldern, som ännu varar.

Forskare hafva påstått, att järnåldern hör till historien, men det är ej sant, vi lefva ännu i den. Nutiden har intet annat namn; hvarför beröfva den detta? Järnet är i vår tid den viktigaste af alla metallerna.

Förorsakadt af människornas själfgodhet reser sig frågan: 'Skall järnåldern vara evigt'.

Människorna tro det.

De tro, att järnet varar i evighet — men jag menar icke det. Jag tror, att den dagen ej ligger så fjärran, som mången tror, då järnet har upphört att spela sin roll, då järn-

åldern svinner. Huruvida någon nu lefvande människa får upplefva den tidpunkten, kan jag ej säga bestämdt, men heller ej detta är omöjligt.

Mig anar, att järnålderns ändalykt är nära förestående.»

KAP. 27.

Sedan?

»Hvad skall ske efter att kristallfloden har tömt sitt vatten i det brusande vattenfallet, som höres utanför drömríkets gräns? Järnålderns fall.

Att solen, som skiner, åter låter vattnet stiga som ånga och såsom regn samla sig ånyo i kristallfloden, nämna vi ej; det är endast de millioner enstaka människor, som födas och dö. Här är endast frågan om mänsklighetens framtid — om hela kristallflodens öde.

Skall det danas en ny, fridfull insjö, som den speglande blanka i mänsklighetens första tid? Och skall människan äntligen återgå till naturen?

Finnes det *då* något kvar af naturen? Eller har man redan nu förstört den?

Eller kommer kanske människans aldrig hvilande intelligens, att finna surrogater för de svinnande metallerna och fortsätta med att mala sin tid till ingen nytta?

Skall samma falska dans kring guldkalven börja på nytt och samma trampning i kvarnen?

Drif på, drif på!

Sätt ej upp hindrande stenar och stammar mot mänsklighetens ström och slutliga mål: fallet.

Ju förr vi nå det, desto bättre blir det *möjligen* sedan, och den nuvarande, hädiska jämmern är snarare ändad.»

Ur hade slutat sitt tal.

Med främlingen vid sin sida gick han åter genom trädgårdens gångar bort från floden.

Ännu längre hörde de på afstånd forsens klagande brus.

KAP. 28.

Universums lagbok.

Den främmande trädde in i Urs bostad, och där inne utspann sig samtal om en mängd de mest varierande ämnen mellan himmel och jord.

»Mycket af hvad jag har sagt dig», doftade främlingen, »har jag samlat i skrift på dessa blad», och han räckte gamle Ur en bok af gulnadt pergament.

Den bar titeln »*Fämnviktens lag*».

Så bjöd han farväl på sitt doftande språk:

»Dåligt, dåligt har människan uppfyllt sin härliga mission. Naturens herre har blifvit metallernas slaf. Sköt dock dina blommor väl och hviska i doft sanna, goda drömmar till barn och till skaldens dikt. De bära ljusets seger i sitt sköte.»

Så gick han.

Med spänning tog Ur boken med de gulnade bladen.

Så satte han gossedrömmen och flickans dröm på sitt knä, öppnade dörren på vid gafvel ut till den underbara trädgården och började läsa.

Hans röst sken ut i lustgårdens matta blomdis som en kvast af skimrande, dallrande strålar, och mäktig glödde den fram mellan träden och de doftande buskarna i blom:

»Hören, I alla, lagen, som oskrifven gäller för allt och för alla, för masken i jorden och solen på himlen.»

KAP. 29.

Där bortom.

»Är du Gud Fader?» frågade gossedrömmen gamle Ur. »Du är så stor och vis och god.»

»Nej, lille pilt», sken Ur tillbaka. —

Med det samma lyste det fram en klang så ren, så skär och hög, att gossen spratt till.

»Hvad var det?» undrade han — och såg en liljas stängel knäckas och blomman falla till marken.

»En själ, som gick bort under sömnen», lyste Ur.

»Döden?»

»Ja — döden.»

»Men då finnes det ju en trädgård till, fader Ur?»

»Ja, det finnes.»

Ur tog gossedrömmen vid handen och förde honom till sin underbara trädgårds gyl-lene skidgård.

»Där», glänste han, »där långt, långt borta ligger den underbaraste af alla de sväfvande lust-gårdarna — »*Evighetens*». Där bor Gud Fader.»

Gossen knäppte sina små händer och såg i stum häpnad bortåt. Ur lade sin hand på hans hufvud:

»De blommor, som växa där, kan ingen människa fatta ens i drömmen. De äro byggda af de lättaste ämnen, som finnas: Godhet, Ädelhet, Kärlek, Dygd, Mildhet, Försakelse och Ödmjukhet.

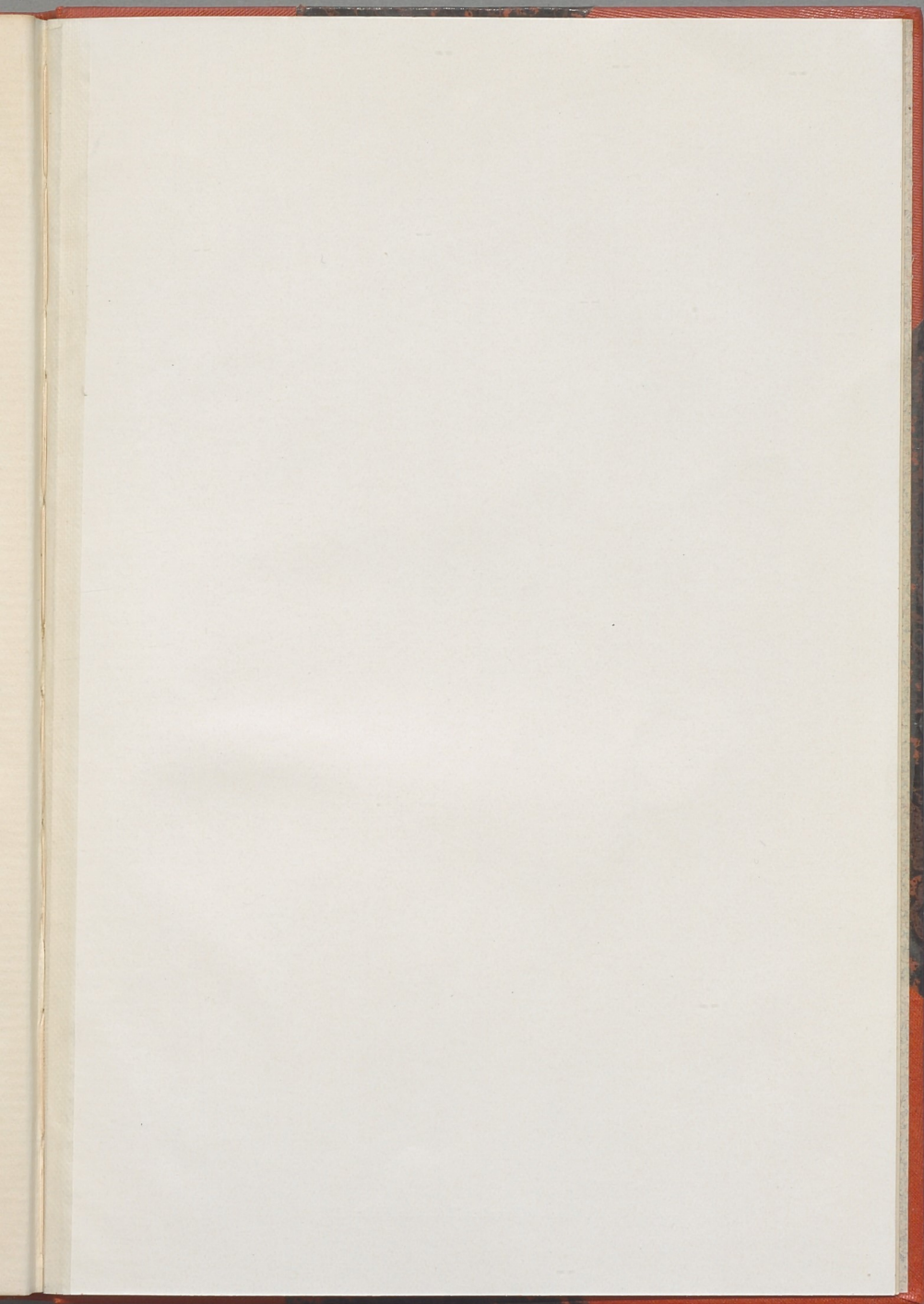
Dessa sju äro de enda grundfärger, som mänskorna kunna sjunga däruppe — men de lära snart andra — goda egenskaper, som på jorden äro alldeles ofattbara.»

Den gamle Ur och pilten vid hans sida sågo ännu länge bortåt mot den underbaraste af alla sväfvande trädgårdar.

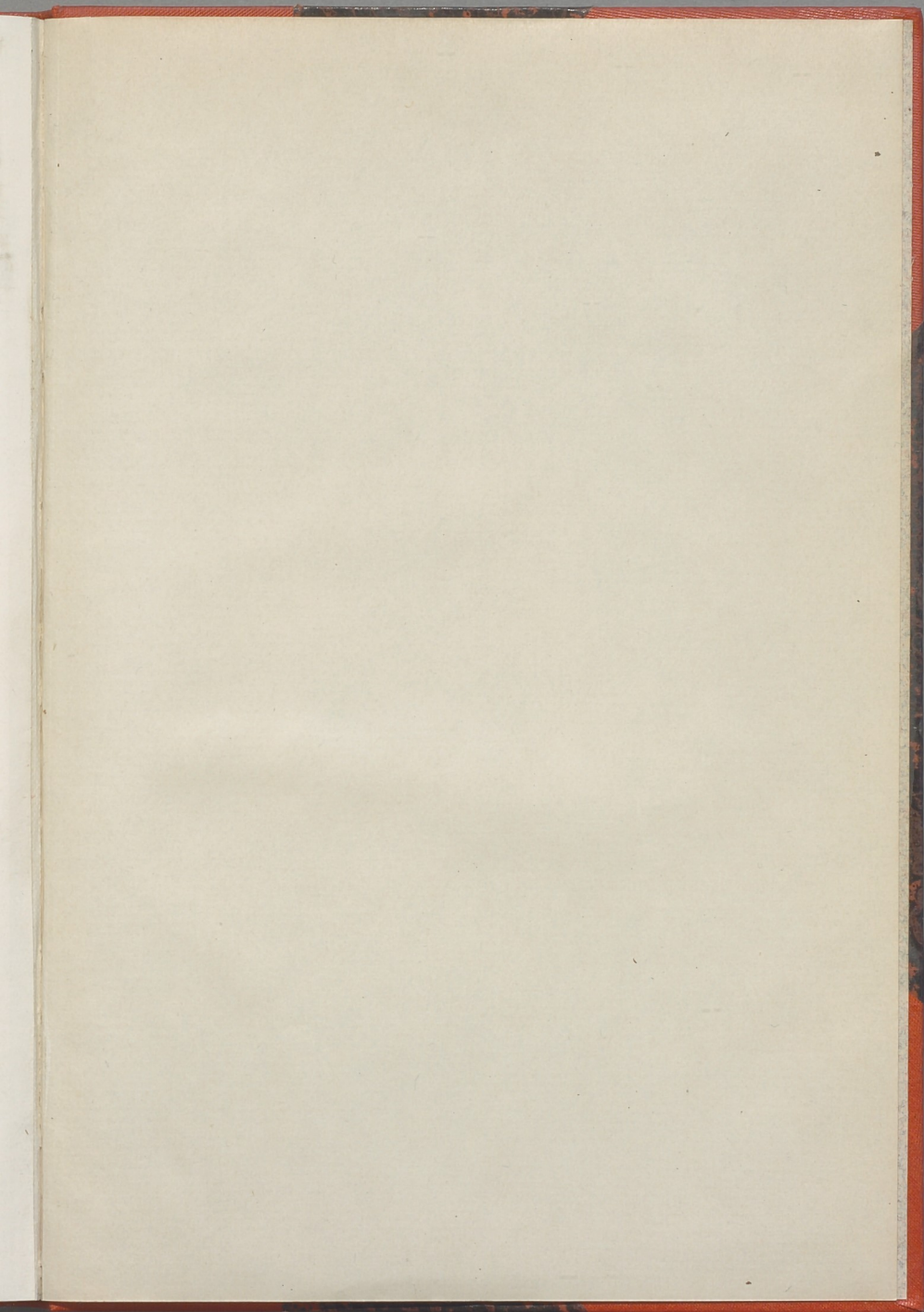
*
*
*

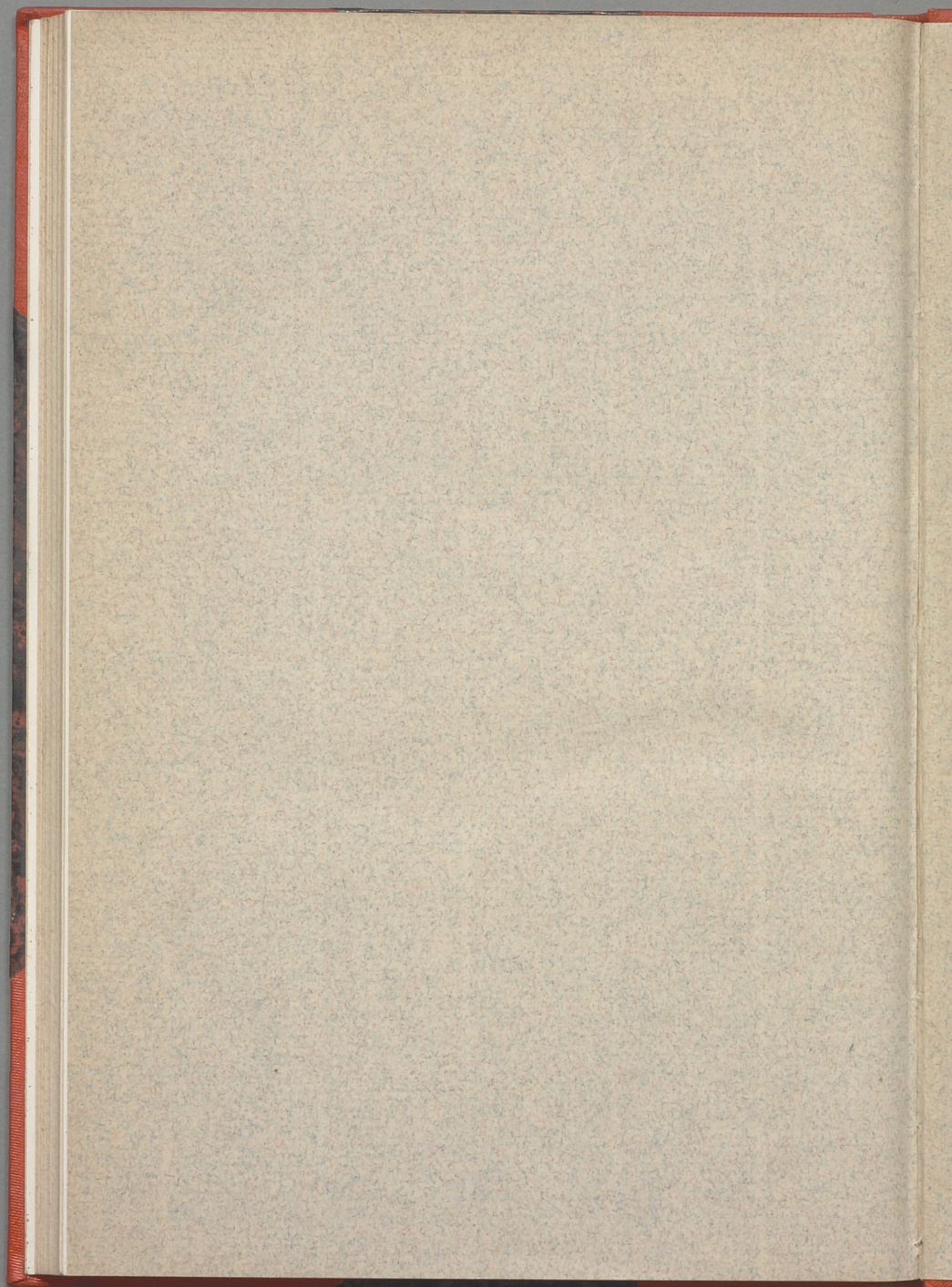
Solen steg, och de otaliga stjärnornas doftande lofsång förbleknade.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs and is mirrored across the page.

PRIS: 1.50.

National Library
of Sweden

LÄSESALSLAN

60001000362072

www.books2ebooks.eu